

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VII kadencja
Marszałek Senatu

Druk nr 1353
Warszawa, 22 marca 2013 r.

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek

Zgodnie z art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. mam zaszczyt przekazać Pani Marszałek podjętą przez Senat na 29. posiedzeniu w dniu 21 marca 2013 r. uchwałę w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy

**- o zmianie ustawy o spółdzielniach
mieszkaniowych** wraz z projektem tej ustawy.

Projekt ustawy stanowi wykonanie obowiązku dostosowania systemu prawa do orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego.

Jednocześnie pragnę poinformować, że Senat upoważnił senatora Andrzeja Matusiewicza do reprezentowania Senatu w dalszych pracach nad tym projektem.

Z poważaniem

(-) Bogdan Borusewicz

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 21 marca 2013 r.

**w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach
mieszkaniowych**

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych.

Jednocześnie upoważnia senatora Andrzeja Matusiewicza do reprezentowania Senatu w pracach nad projektem.

MARSZAŁEK SENATU

Bogdan BORUSEWICZ

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych

Art. 1. W ustawie z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116, z późn. zm.¹⁾) w art. 49¹ dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 oraz dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. W toku postępowania sądowego wydatki obciążające osobę, o której mowa w ust. 1, ponosi tymczasowo Skarb Państwa. W orzeczeniu kończącym postępowanie w instancji sąd rozstrzyga o tych wydatkach, stosując odpowiednio art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594, z późn. zm.²⁾), z tym że obciążenie nimi osoby, o której mowa w ust. 1, a także pozostałymi kosztami procesu, których nie miała ona obowiązku ponosić, może nastąpić jedynie w wypadkach szczególnie uzasadnionych. Skarb Państwa pokrywa koszty procesu poniesione przez spółdzielnię, jeżeli nie ma podstaw do obciążenia nimi osoby, o której mowa w ust. 1.”.

Art. 2. Przepis art. 49¹ ust. 2 ustawy, o której mowa w art. 1, stosuje się do spraw wszczętych w danej instancji po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 3. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 19, poz. 177 i Nr 63, poz. 591, z 2005 r. Nr 72, poz. 643, Nr 122, poz. 1024, Nr 167, poz. 1398 i Nr 260, poz. 2184, z 2006 r. Nr 165, poz. 1180, z 2007 r. Nr 125, poz. 873, z 2008 r. Nr 235, poz. 1617, z 2009 r. Nr 65, poz. 545, Nr 117, poz. 988, Nr 202, poz. 1550 i Nr 223, poz. 1779, z 2010 r. Nr 207, poz. 1373, z 2011 r. Nr 201, poz. 1180 oraz z 2012 r. poz. 201, 888 i 989.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 152, poz. 1016 i Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 92, poz. 531, Nr 106, poz. 622, Nr 149, poz. 887, Nr 163, poz. 981 i Nr 240, poz. 1431 oraz z 2012 r. poz. 1101.

UZASADNIENIE

1. Cel projektowanej ustawy

Projektowana ustawa o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych ma na celu realizację wskazań zawartych w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 lipca 2012 r. (sygn. akt P 8/12), stwierdzającego niezgodność art. 49¹ zdanie drugie ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116, z późn. zm.; dalej jako u.s.m.) z Konstytucją.

Sentencja orzeczenia została opublikowana w Dz. U. z dnia 3 sierpnia 2012 r., poz. 888. Pełny tekst rozstrzygnięcia, wraz z uzasadnieniem, ukazał się w OTK Z.U. Nr 7A, poz. 85.

2. Przedmiot i istota wypowiedzi Trybunału Konstytucyjnego

Trybunał orzekł, że art. 49¹ zdanie drugie u.s.m. – zarówno w brzmieniu obowiązującym do dnia 29 grudnia 2009 r., jak i w brzmieniu obowiązującym po tej dacie – jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, przez to, że obciąża pozwaną spółdzielnię mieszkaniową kosztami procesu niezależnie od wyniku postępowania.

Otóż, zakwestionowany fragment przepisu w brzmieniu pierwotnym (obowiązującym od dnia 31 lipca 2007 r., a więc od momentu dodania powołanego art. 49¹ na mocy art. 1 pkt 38 ustawy z dnia 14 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw) zawierał rozwiązanie, zgodnie z którym w sprawach z powództwa przeciwko spółdzielni mieszkaniowej, wszczętych na podstawie art. 64 Kodeksu cywilnego w związku z art. 1047 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego (czyli o wydanie tzw. zastępczego oświadczenia woli o ustanowieniu prawa odrębnej własności lokalu), „[p]ozew jest wolny od opłaty sądowej, zaś koszty postępowania sądowego pokrywa spółdzielnia.” Z kolei po wejściu w życie ustawy z dnia 18 grudnia 2009 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, a mianowicie z dniem 30 grudnia 2009 r., przesądzono w tym samym miejscu, że „[k]oszty sądowe oraz koszty zastępstwa procesowego pokrywa spółdzielnia.”

Jak wywiódł Trybunał Konstytucyjny, w obu przytoczonych brzmieniach art. 49¹ zdanie drugie u.s.m. wyrażał praktycznie tożsamą regulację. Mimo bowiem zastosowania na jego gruncie odmiennej terminologii w różnych punktach czasowych, ostatecznie miał on ten skutek,

że wprowadzając wyjątek od zasad ogólnych, pozwalał na obciążenie pozwanej spółdzielni mieszkaniowej kosztami procesu (tudzież ich przeważającą częścią), podczas gdy powód nie mógł zostać zobowiązany do ich zwrotu nawet w sytuacji, gdy nie została spełniona kluczowa przesłanka z art. 49¹ zdanie pierwsze u.s.m. w postaci bezczynności danej spółdzielni mieszkaniowej, ani też wtedy, gdy dochodzone roszczenie okazało się oczywiście bezzasadne (np. gdy powód w ogóle nie był osobą uprawnioną do wystąpienia z żądaniem ustanowienia na jego rzecz prawa odrębnej własności lokalu).

Nawiązując do bogatego orzecznictwa z zakresu problematyki kosztów postępowania sądowego, Trybunał przypomniał, że regulując tę sferę, ustawodawca „(...) musi starannie wyważyć rozmaite dobra jednostkowe i ogólnospołeczne. Urzeczywistnienie przez państwo konstytucyjnego prawa do sądu [art. 45 ust. 1 Konstytucji] wymaga znacznych środków finansowych. Ustawa nie może ustanawiać nadmiernych ograniczeń dostępu, a jednocześnie musi uwzględnić usprawiedliwione interesy ogólnospołeczne (...), stworzyć odpowiedni system pokrywania kosztów sprawnego funkcjonowania sądów i wprowadzić niezbędne mechanizmy zabezpieczające przed nadużywaniem prawa do sądu poprzez podejmowanie prób dochodzenia na drodze sądowej roszczeń oczywiście bezzasadnych.” Wynika stąd, że jakiegokolwiek odstępstwa od zasady odpłatności postępowania sądowego oraz zasady odpowiedzialności za wynik procesu powinny mieć charakter wyjątkowy i muszą być interpretowane w sposób ścisły. „Prawo do zwolnienia [od kosztów] nie jest nieograniczone i nie jest jego celem zapewnienie idealnej (wedle oceny zainteresowanego) dostępności wymiaru sprawiedliwości zawsze i w każdej sprawie (...) [Z]wolnienie z kosztów nawet osoby najuboższej w sytuacji oczywistej bezzasadności powództwa lub obrony nie jest (...) uzasadnione żadnymi racjami ani społecznymi, ani procesowymi (...)”. Co więcej: „(...) zwolnienie od kosztów postępowania, w szczególności innych niż koszty sądowe, nie może mieć charakteru bezwzględnego, tzn. nie może powodować sytuacji, w której druga strona wygrywając sprawę nie może domagać się uwzględnienia zwrotu poniesionych przez nią wydatków, wskazanych w przepisach ogólnych o postępowaniu cywilnym. (...) Jeżeli ustawodawca, mając na uwadze pewne okoliczności przemawiające za takim ukształtowaniem sytuacji prawnej strony postępowania, przyjmuje bezwzględne zwolnienie od kosztów strony przegrywającej, muszą przez niego zostać jednocześnie stworzone takie mechanizmy prawne, które umożliwią drugiej z nich – w wypadku, gdy wygrywa sprawę – uzyskanie zwrotu poniesionych kosztów z innego źródła. Jedną z teoretycznych i czasem w ustawodawstwie

stosowanych możliwości jest tutaj stworzenie możliwości zwrotu takich kosztów przez Skarb Państwa.”

Na tle sprawy P 8/12 zacytowane powyżej tezy okazały się być w pełni aktualne. W świetle zaskarżonego art. 49¹ zdanie drugie u.s.m., koszty procesu zostały przerzucone na spółdzielnie mieszkaniowe niezależnie od wyniku ewentualnego sporu. Spółdzielnia obowiązana była pokryć koszty postępowania sądowego (a stosownie do później przyjętego brzmienia – koszty sądowe oraz koszty zastępstwa procesowego) zarówno wtedy, gdy: (1) sąd uwzględnił żądanie pozwu, wydając zastępcze oświadczenie woli o wyodrębnieniu lokalu, jak i wówczas, gdy (2) powództwo zostało oddalone z uwagi na to, że ustanowienie prawa odrębnej własności lokalu nie było możliwe – czy to z przyczyn leżących wyłącznie po stronie powoda (zalegającego, przykładowo, z opłatami eksploatacyjnymi lub zapłatą wkładu budowlanego), czy też wobec przedłużających się postępowań związanych z uregulowaniem tytułu prawnego do gruntu, niezbędnym podziałem (względnie połączeniem) nieruchomości, uzgodnieniem treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym lub wreszcie – weryfikacją legalności uchwał zarządu spółdzielni. Poza tym niekorzystne dla spółdzielni mieszkaniowej rozstrzygnięcie o kosztach musiało zapaść również (3) w razie umorzenia postępowania z uwagi na zawarcie przez strony ugody sądowej albo wobec cofnięcia pozwu w związku z zaspokojeniem roszczenia. Żadna z obowiązujących równolegle norm prawnych nie dawała przy tym podstaw do poszukiwania przez spółdzielnie mieszkaniowe odrębnego źródła dla zaspokojenia ich roszczeń o zwrot poniesionych kosztów zakończonego procesu.

Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego, zasada równości (art 32 ust. 1 Konstytucji) w postępowaniu toczącym się w oparciu o art. 49¹ u.s.m. realizowana była tylko w pierwszej z wymienionych wyżej sytuacji. Natomiast w pozostałych dwóch przypadkach determinantą przeważającą nad zasadą rozdziału kosztów zgodnie z wynikiem procesu był początkowy status stron postępowania, przy czym powód ubiegający się o ustanowienie odrębnej własności lokalu zawsze miał status strony wolnej od ryzyka ekonomicznego, a pozwana spółdzielnia mieszkaniowa musiała za każdym razem finansować koszty postępowania. Analizowany system ponoszenia kosztów procesu abstrahował także od indywidualnej sytuacji stron czy chociażby ich zachowania w toku procesu. Inaczej bowiem niż na gruncie ogólnych regulacji dotyczących kosztów procesu (zob. art. 103 k.p.c.), powód nie mógł zostać obciążony nawet kosztami lekkomyślnie składanych wniosków dowodowych bądź też wynikłymi z niesumiennego przedstawiania stanu faktycznego lub celowego przewlekania postępowania.

„[S]półdzielnia jako strona pozwana nie podejmuje decyzji o wszczęciu postępowania, lecz jest do niego «wciągana» jednostronną decyzją powodów o złożeniu pozwu. Mechanizm ten jest typowy dla spraw cywilnoprawnych i sam w sobie nie budzi zastrzeżeń (...). Na tle art. 49¹ zdanie drugie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych przestaje on jednak być „neutralnym” wyrazem prawa do sądu, ponieważ nie towarzyszą mu żadne mechanizmy zapobiegające nadużyciom, nawet w najbardziej drastycznych wypadkach, kiedy składanie pozwów jest traktowane jako rozrywka czy instrument zemsty na przeciwniku procesowym. (...) [O]kreślone w obu badanych wersjach zaskarżonego przepisu skutki ekonomiczne postępowania dla pozwanej spółdzielni zostały ukształtowane na zasadzie odpowiedzialności obiektywnej, w całkowitym oderwaniu od wyniku sprawy. (...) [P]owód w zainicjowanym przez siebie postępowaniu nigdy nie traci, podczas gdy spółdzielnia traci zawsze – nie tylko nigdy nie ma prawa do otrzymania zwrotu poniesionych kosztów, ale także zawsze jest zobowiązana do ich zwrotu stronie przeciwnej.”

W opinii Trybunału, zaskarżone uregulowanie mogło wymuszać na spółdzielniach mieszkaniowych uwzględnianie wątpliwych roszczeń o wyodrębnienie lokali właśnie przez to, że rodziło obawę przed wystąpieniem poważnych skutków finansowych ewentualnego postępowania sądowego, choćby nawet wygranego. Sposób rozdziału kosztów wskazany w art. 49¹ zdanie drugie u.s.m. mógł ponadto negatywnie wpływać na prawo pozwanej spółdzielni mieszkaniowej do prezentowania jej stanowiska w toku postępowania, co stanowi nieodłączny element prawa do odpowiednio ukształtowanej procedury sądowej. „Skuteczne odparcie zarzutów bezczynności może wymagać podejmowania przez spółdzielnię działań procesowych wiążących się z powstawaniem znacznych kosztów, które niekiedy mogą przewyższać korzyści wynikające z wygrania sprawy.”

Dlatego też sąd konstytucyjny doszedł do wniosku, że zdanie drugie w art. 49¹ u.s.m. (i to w obu brzmieniach objętych pytaniami prawnymi, które uruchomiły kontrolę trybunalską) naruszało standardy konstytucyjne.

3. Różnice między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

Wypowiedź Trybunału Konstytucyjnego w sposób istotny wpłynęła na stan prawny. Ogłoszenie wyroku doprowadziło bowiem do wyeliminowania normy mającej charakter *lex specialis* (art. 49¹ zdanie drugie u.s.m.), a tym samym z dniem 3 sierpnia 2012 r. zagadnienie kosztów w sprawach, o których mowa w art. 49¹ zdanie pierwsze u.s.m. stało się przedmiotem regulacji przepisów ogólnych z Kodeksu postępowania cywilnego (dalej jako k.p.c.) oraz

ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594, z późn. zm.). W konsekwencji powód, podobnie jak i pozwana spółdzielnia mieszkaniowa, muszą obecnie liczyć się z możliwością obciążenia kosztami procesu w razie jego przegrania, w tym kosztami profesjonalnego zastępstwa procesowego, jeżeli przeciwnik jest reprezentowany przez adwokata lub radcę prawnego (por. art. 98 i art. 99 k.p.c.). Sąd może wszakże w niektórych przypadkach odstąpić od orzekania o kosztach w myśl zasady odpowiedzialności za wynik procesu (zob. art. 101–103 k.p.c.), jednak to, czy podstawa do zasądzenia całości kosztów bądź ich części od strony wygrywającej wystąpi w danej sprawie, zależy już od konkretnego układu procesowego oraz zachowania stron w toku postępowania. Dodatkowo powód dochodzący roszczenia o ustanowienie prawa odrębnej własności lokalu w drodze tzw. zastępczego oświadczenia woli nie korzysta z żadnych ustawowych preferencji w zakresie ponoszenia opłat sądowych (zwłaszcza opłaty od pozwu) i jedynie na zasadach określonych w przepisach art. 101 i art. 102 powołanej powyżej ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych może ubiegać się o zwolnienie od wspomnianych opłat tudzież wszelkich kosztów sądowych.

W porównaniu zatem z unormowaniami obowiązującymi przed wejściem w życie wyroku Trybunału sytuacja osób, które zamierzają wystąpić z roszczeniem przeciwko spółdzielni mieszkaniowej, zmieniła się diametralnie. Po pierwsze, aktualnie osoby te muszą posiadać odpowiednie środki finansowe (albo uzyskać stosowne zwolnienie), by w ogóle poddać swoje żądanie kognicji sądu. Po drugie, wnosząc powództwo powinny również dokonać kalkulacji związanej z ewentualnym obowiązkiem poniesienia całości kosztów postępowania sądowego, podczas gdy pod rządami art. 49¹ zdanie drugie u.s.m. okoliczności takiej nie musiały uwzględniać.

W ocenie Senatu, obowiązujący stan prawny może mieć więc mrozący skutek w zakresie dochodzenia ustanowienia odrębnej własności lokalu nawet w tych sytuacjach, w których racja jest po stronie uprawnionego, tj. spełnione zostały przesłanki wniesienia powództwa przeciwko spółdzielni mieszkaniowej. I jakkolwiek efekt poszanowania wartości konstytucyjnych z punktu widzenia spółdzielni mieszkaniowych niewątpliwie został osiągnięty, to trudno uznać, że obowiązujący stan prawny sprzyja zachowaniu równowagi w relacjach: osoby uprawnione do lokali – spółdzielnie mieszkaniowe. Te ostatnie są zazwyczaj przecież podmiotami o silniejszej pozycji ekonomicznej.

Biorąc to pod uwagę, a także fakt, że ustawodawca wspierał jak dotąd przekształcenia właścicielskie w stosunkach spółdzielczych, zdecydowano się na modyfikację zasad ogólnych

i wprowadzenie regulacji analogicznej do tej, jaka znajduje zastosowanie w sprawach ze stosunków pracy, w których stroną inicjującą postępowanie jest pracownik (art. 97 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych). Rozwiązanie to wychodzi skądinąd naprzeciw sugestiom Trybunału Konstytucyjnego, który wyraźnie dopuścił odmienne uregulowanie kosztów procesu na gruncie art. 49¹ u.s.m. (por. pkt 6.2 uzasadnienia).

Proponuje się zatem, aby osoba występująca z powództwem z art. 49¹ zdanie pierwsze u.s.m. (według projektu regulacja ta ma zostać objęta ust. 1) nie musiała ponosić w trakcie procesu wydatków sądowych, np. kosztów wnioskowanej opinii biegłego, i by wydatki te w jej zastępstwie wykładał tymczasowo Skarb Państwa, a następnie – by w rozstrzygnięciu końcowym sąd decydował o tym, kto powinien pokryć należne wydatki. Sąd będzie przy tym stosował odpowiednio art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, co oznacza, iż jego orzeczenie będzie nawiązywać do zasady odpowiedzialności za wynik procesu.

W proponowanym brzmieniu art. 49¹ ust. 2 u.s.m. posłużono się klauzulą generalną „wypadków szczególnie uzasadnionych”, gdyż chroniąc powodów, gwarantuje ona zarazem odpowiedni zakres uznania sędziowskiego, a nade wszystko umożliwia sądowi orzekającemu o kosztach skorzystanie z zasady zawinienia wyrażonej w art. 103 k.p.c. W komentarzach do art. 97 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, gdzie występuje identyczny zwrot, wskazuje się również, że pozwala on na zasądzenie kosztów od powoda (pracownika), jeżeli powództwo było oczywiście bezzasadne, z tym że w tym przypadku jest to wykładnia dokonywana przez sięgnięcie do analogii *juris* (por. art. 96 ust. 1 pkt 1 i ust. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych). Mimo to nie można wykluczyć, że i w sprawach przeciwko spółdzielniom mieszkaniom okoliczność tego typu będzie czasami determinowała orzeczenie niekorzystne dla powoda. W każdym razie – w przekonaniu projektodawcy – proponowana formuła klauzuli generalnej będzie sprzyjała sprawiedliwemu rozstrzygnięciu o kosztach.

Według tych samych zasad sąd powinien rozstrzygać o obciążeniu powoda kosztami sądowymi i kosztami zastępstwa procesowego poniesionymi przez stronę przeciwną. Tak więc skoro nie zawsze spółdzielnia mieszkaniowa, która wygra spór, będzie mogła liczyć na zasądzenie kosztów od drugiej strony, pozostaje przesądzić, że w wypadku gdy powód nie zostanie zobowiązany do zwrotu całości lub części kosztów procesu, należności z tego tytułu obciążą rachunek Skarbu Państwa.

Zdaniem Senatu, celowe będzie ograniczenie zasady bezpośredniego działania nowego prawa jako zmieniającego znacząco obowiązujące regulacje związane z ponoszeniem kosztów sądowych oraz pozostałych kosztów procesu w sprawach wszczętych na podstawie art. 49¹ u.s.m. W związku z tym w art. 2 zaproponowano, by projektowany art. 49¹ ust. 2 u.s.m. znajdował zastosowanie jedynie w tych przypadkach, w których postępowanie w danej instancji zostało wszczęte już po wejściu w życie ustawy. Z drugiej strony w art. 3 przewidziano możliwie krótki termin *vacatio legis* (14 dni).

Nie zdecydowano się na przyznanie ustawowego zwolnienia od kosztów sądowych osobom dochodzącym ustanowienia odrębnej własności lokalu, albowiem wspomniana już instytucja zwolnienia od kosztów sądowych na mocy orzeczenia sądowego w wystarczającym stopniu zapewnia dostęp do sądu wszystkim tym osobom, których nie stać na uiszczenie opłat od pozwu czy środka zaskarżenia. Jednocześnie zwolnienie w omawianym trybie pozwala na selekcję roszczeń oczywiście bezzasadnych, ponieważ zgodnie z art. 109 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oczywista bezzasadność dochodzonego roszczenia stanowi przesłankę obligatoryjnej odmowy zwolnienia.

Resumując: zestawienie projektowanej regulacji z tą, która obowiązuje obecnie, pozwala stwierdzić, iż po wejściu w życie ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, w zakresie rozliczenia kosztów procesu o ustanowienie prawa odrębnej własności lokalu, zostaną stworzone mechanizmy korygujące różnice między statusem majątkowym stron. Powodowie (osoby występujące z żądaniem przewidzianym w art. 49¹ ust. 1 u.s.m. w nowym brzmieniu) będą, co do zasady, zwolnieni z części kosztów sądowych, tzn. wydatków ponoszonych w toku postępowania, i – w razie przegrania procesu – nie będą obowiązani do zwrotu kosztów stronie pozwanej. Z kolei spółdzielnie mieszkaniowe zyskają możliwość ubiegania się o zwrot poniesionych kosztów od Skarbu Państwa, jeżeli tylko znajdzie to uzasadnienie w zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu i nie będzie przy tym podstaw do obciążenia tymi kosztami strony, która przegrała postępowanie.

4. Konsultacje

Pisma z prośbą o opinię do pierwotnej wersji projektu otrzymali: Minister Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, Minister Sprawiedliwości, Minister Finansów, Sąd Najwyższy, Prokuratura Generalna Skarbu Państwa oraz Krajowa Rada Radców Prawnych.

Minister Sprawiedliwości odniósł się do projektu negatywnie, uzasadniając to tym, że intencją Trybunału Konstytucyjnego było zapewnienie zrównoważonego ponoszenia kosztów

przez strony procesu; tymczasem projekt przewiduje ponoszenie kosztów przez powoda, który wytoczył niezasadne powództwo, tylko w „wypadkach szczególnie uzasadnionych”. Jednocześnie Minister Sprawiedliwości negatywnie ocenił też rozwiązania szczegółowe projektu. Minister Finansów, w podobnym duchu, zakwestionował wprowadzenie w projekcie rozwiązania analogicznego do tego, które obowiązuje w inicjowanych przez pracownika sprawach ze stosunku pracy. Pozostałe podmioty nie wniosły wcale bądź też nie wniosły istotnych zastrzeżeń do projektu.

Prośba o zaopiniowanie projektu skierowana została także do: Unii Spółdzielców Mieszkaniowych w Polsce, Związku Rewizyjnego Spółdzielni Mieszkaniowych, Naczelnej Rady Adwokackiej, Stowarzyszenia Sędziów THEMIS oraz Stowarzyszenia Sędziów Polskich IUSTITIA. Podmioty te nie przedstawiły opinii w sprawie projektu.

5. Skutki projektowanej ustawy

Projekt ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych zmierza do zmiany stanu prawnego ukształtowanego orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego, przy równoczesnej realizacji postulatów, jakie zostały zgłoszone w motywach rozstrzygnięcia z dnia 27 lipca 2012 r. Podstawowym jego skutkiem będzie wprowadzenie nowych i – jak wykazano wyżej – w pełni konstytucyjnych zasad związanych z ponoszeniem kosztów postępowań, o których mowa w art. 49¹ u.s.m.

Proponowana nowelizacja może oddziaływać na sferę życia społeczno-gospodarczego, gdyż w odróżnieniu od zasad ogólnych przewidzianych w ustawie o kosztach sądowych, które w sprawach o wydanie tzw. zastępczego oświadczenia woli o ustanowieniu odrębnej własności lokalu nie zakładają generalnego zwolnienia powodów od kosztów sądowych, lecz jedynie dopuszczają zwolnienie na mocy stosownej decyzji sądu, będzie stanowić istotne ułatwienie dochodzenia roszczeń przeciwko spółdzielni mieszkaniowej, a tym samym będzie sprzyjać dalszym przekształceniom właścicielskim. Z drugiej strony wprowadzany mechanizm prawny zagwarantuje spółdzielniom mieszkaniowym zwrot kosztów tych procesów, które zakończą się dla nich pomyślnym wynikiem, w tym zwłaszcza procesów wytoczonych przez osoby, których żądania okazały się oczywiście bezzasadne. W aspekcie ochrony mienia spółdzielczego jako tego, które należy do wszystkich spółdzielców, przedstawiony skutek jest niewątpliwie wart podkreślenia – ogół spółdzielców nie będzie bowiem ponosił kosztów obrony przeciwko roszczeniom nie znajdującym usprawiedliwienia w postanowieniach obowiązujących norm prawnych.

Projektowana ustawa może spowodować skutki finansowe dla budżetu państwa. Ich oszacowanie nie jest jednak możliwe ze względu na brak danych co do tempa przekształceń dokonujących się w spółdzielniach mieszkaniowych i ilości spraw, do których zastosowanie znajdą nowe regulacje. Co więcej: nie sposób przewidzieć, jaki kształt przyjmą ostateczne rozstrzygnięcia sądów w zakresie kosztów procesu, a zwłaszcza w jakim stopniu sądy będą korzystały z możliwości przyznania zwrotu tychże kosztów od Skarbu Państwa. Ustawa nie rodzi natomiast konsekwencji dla pozostałych podmiotów ze sfery finansów publicznych.

6. Oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej

Projekt nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Warszawa, 8 kwietnia 2013 r.

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej senackiego projektu
ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych (przedstawiciel
wnioskodawcy: senator Andrzej Antoni Matusiewicz)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2012 r. poz. 32, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt ustawy zakłada dodanie ust. 2 do art. 49¹ ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116, ze zm.; dalej: u.s.m.).

Nowelizacja dotyczy kosztów postępowania związanego z wydaniem tzw. zastępczego oświadczenia woli o ustanowieniu prawa odrębnej własności lokalu. Zgodnie z art. 49¹ u.s.m. osoba, która na podstawie u.s.m. może żądać ustanowienia prawa odrębnej własności lokalu, w razie bezczynności spółdzielni, jest uprawniona do wystąpienia do sądu z powództwem o ustanowienie tego prawa na podstawie art. 64 kodeksu cywilnego w związku z art. 1047 § 1 kodeksu postępowania cywilnego. Projekt zakłada, iż wydatki obciążające osobę, która wytoczyła wskazane powództwo, będą ponoszone w toku postępowania tymczasowo przez Skarb Państwa. Rozstrzygnięcie o wydatkach nastąpi w orzeczeniu kończącym postępowanie, sąd powinien zastosować przy tym odpowiednio art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Zgodnie z nowelizacją, obciążenie powoda wydatkami, a także pozostałymi kosztami procesu, których nie miał on obowiązku ponosić, mogłoby nastąpić tylko w wypadkach szczególnie uzasadnionych. Skarb Państwa powinien pokryć koszty procesu poniesione przez spółdzielnię, jeżeli nie byłoby podstaw do obciążenia nimi powoda.

Proponowana ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Kwestie stanowiące przedmiot projektu ustawy nie są regulowane prawem Unii Europejskiej.

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Prawo Unii Europejskiej nie reguluje kwestii zawartych w przepisach opiniowanego projektu.

4. Konkluzja

Przedmiot projektu ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Autor:

Konrad Kuszel
ekspert ds. legislacji
w Biurze Analiz Sejmowych

Akceptował:
Dyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Zbigniew Wrona

Deskryptory bazy Rex: lokal, projekt ustawy, spółdzielnia, Unia Europejska.

Warszawa, 8 kwietnia 2013 r.

BAS-WAPEiM-766/13

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna

w sprawie stwierdzenia – w trybie art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu – czy senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych (przedstawiciel wnioskodawcy: senator Andrzej Antoni Matusiewicz) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej

Projekt ustawy zakłada dodanie ust. 2 do art. 49¹ ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116, ze zm.; dalej: u.s.m.).

Nowelizacja dotyczy kosztów postępowania związanego z wydaniem tzw. zastępczego oświadczenia woli o ustanowieniu prawa odrębnej własności lokalu. Zgodnie z art. 49¹ u.s.m. osoba, która na podstawie u.s.m. może żądać ustanowienia prawa odrębnej własności lokalu, w razie bezczynności spółdzielni, jest uprawniona do wystąpienia do sądu z powództwem o ustanowienie tego prawa na podstawie art. 64 kodeksu cywilnego w związku z art. 1047 § 1 kodeksu postępowania cywilnego. Projekt zakłada, iż wydatki obciążające osobę, która wytoczyła wskazane powództwo, będą ponoszone w toku postępowania tymczasowo przez Skarb Państwa. Rozstrzygnięcie o wydatkach nastąpi w orzeczeniu kończącym postępowanie, sąd powinien zastosować przy tym odpowiednio art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Zgodnie z nowelizacją, obciążenie powoda wydatkami, a także pozostałymi kosztami procesu, których nie miał on obowiązku ponosić, mogłoby nastąpić tylko w wypadkach szczególnie uzasadnionych. Skarb Państwa powinien pokryć koszty procesu poniesione przez spółdzielnię, jeżeli nie byłoby podstaw do obciążenia nimi powoda.

Przedmiot projektu ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych **nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.**

Autor:

Konrad Kuszel
ekspert ds. legislacji
w Biurze Analiz Sejmowych

Akceptował:
Dyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Zbigniew Wrona

Deskryptory bazy Rex: lokal, projekt ustawy, spółdzielnia, Unia Europejska.

SZEF KANCELARII SENATU

Ewa Polkowska
SK-0401-8(15)/13

SEKRETARIAT SZEFA KS

L.dz.
Data wpływu 25. 03. 2013

Warszawa, dnia 26 marca 2013 r.

Szanowny Pan
Lech Czapła
Szef Kancelarii Sejmu

Honourary Prime Minister

W związku z przekazaniem do Sejmu, podjętej przez Senat na 29. posiedzeniu uchwały z dnia 21 marca 2013 r. w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych (wraz z projektem tej ustawy), pragnę przekazać Panu Ministrowi stanowiska podmiotów zewnętrznych przesłane do Senatu w toku postępowania zmierzającego do wypracowania przedmiotowego projektu ustawy.

Stanowiska w sprawie projektu ustawy przekazały następujące podmioty:

- 1) Minister Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej (pisma: z dnia 15 stycznia 2013 r. oraz z dnia 24 stycznia 2013 r.).
- 2) Sąd Najwyższy.
- 3) Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa.
- 4) Minister Finansów.
- 5) Minister Sprawiedliwości.
- 6) Krajowa Rada Radców Prawnych.

Z powierzeniem

Z up. Szefa Kancelarii Senatu

Dyrektor
Kepel
Roman Kepel

36/13

**MINISTER
TRANSPORTU, BUDOWNICTWA
I GOSPODARKI MORSKIEJ**

Warszawa, dnia 15 stycznia 2013 r.

BS-4mk-0260-1/13/3248/106

**Pan Jarosław Gowin
Minister Sprawiedliwości**

Przewodniczący Komisji Ustawodawczej

W nawiązaniu do pisma Pana Piotra Zientarskiego - Przewodniczącego Komisji Ustawodawczej Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 10 stycznia br., znak: BPS/KU-034/278/1/12, w sprawie senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych (druk senacki nr 278), zwracam się z uprzejmą prośbą o przedstawienie, w szczególności oceny skutków finansowych przedmiotowego projektu w terminie do dnia 22 stycznia 2013 r. i przesłanie jej Przewodniczącemu Komisji Ustawodawczej z kopią do mojej wiadomości.

z powrotem

[Signature]

7 JAN 2013
MINISTERSTWA
TRANSPORTU
BUDOWNICTWA I GOSPODARKI MORSKIEJ
Piotr Styczeń
Podsekretarz Stanu

Załącznik 1.

- pismo Pana Piotra Zientarskiego
Przewodniczącego Komisji Ustawodawczej Senatu RP

Do wiadomości:

- Pan Jan Vincent-Rostowski
Minister Finansów
- Pan Piotr Zientarski
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

MINISTER
TRANSPORTU, BUDOWNICTWA
I GOSPODARKI MORSKIEJ

Warszawa, dnia 24 stycznia 2013 r.

BS- 4mk-0260-9/13/3248/106

z p: 8348/10

Pan
Piotr Zientarski
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senat
Rzeczypospolitej Polskiej

Janusz Pami Przewodniczący,

odpowiadając na wystąpienie Pana Przewodniczącego z dnia 10 stycznia br., znak: BPS/KU-034/278/1/12, w sprawie opinii w przedmiocie rozwiązań zaproponowanych w *projekcie ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych (druk senacki nr 278)* oraz oceny skutków finansowych wejścia ustawy w życie, uprzejmie przedstawiam następujące stanowisko.

Przedstawiony projekt, na skutek dodania ust. 2, przewiduje w art. 49¹ *ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116, z późn. zm.)* kontynuowanie szczególnego traktowania członków spółdzielni mieszkaniowych polegającego na zwolnieniu ich w trakcie procesu z wydatków sądowych, np.: kosztów wnioskowanej opinii biegłego.

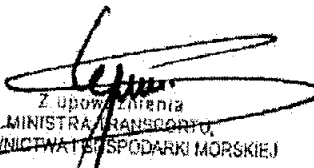
Wydatki te, zdaniem projektodawcy, tymczasowo miałby pokrywać Skarb Państwa, a następnie sąd w rozstrzygnięciu końcowym decydowałby, kto powinien pokryć należne koszty sądowe. Sąd będzie przy tym stosował odpowiednio art. 113 *ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. 2010 r. Nr 90 poz. 594, z późn. zm.)*, co oznaczałoby, iż orzeczenie będzie nawiązywać do zasady odpowiedzialności za wynik procesu.

Należy zaznaczyć, że podejście przedstawione przez projektodawców różni się od wcześniej prezentowanego w projekcie (druk senacki nr 58), w którym Senat opowiedział się za zniesieniem uprzywilejowań spółdzielni mieszkaniowych i stosowaniem zasad ogólnych.

Biorąc pod uwagę, że w dniu 23 stycznia br. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej podjął uchwałę o skierowaniu do Komisji Nadzwyczajnej trzech projektów ustaw mających zastąpić bądź zmienić obowiązującą ustawę o spółdzielniach mieszkaniowych, skierowanie przez Senat przedmiotowego projektu do ww. Komisji Nadzwyczajnej pozwoli na wypracowanie rozwiązania przedmiotowej materii.

Wobec powyższego, wyrażam opinię o zasadności uchwalenia przez Senat przekazanego przez Pana Przewodniczącego *projektu ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych (druk senacki nr 278)* i skierowanie go do Sejmu celem dołączenia do projektów będących przedmiotem prac Sejmowej Komisji Nadzwyczajnej.

2 powtórzenie

Z upoważnienia
MINISTRA TRANSPORTU,
BUDOWNICTWA I SPODARKI MORSKIEJ

Piotr Styczeń
Podsekretarz Stanu

KM 523/13

PIERWSZY PREZES
SĄDU NAJWYŻSZEGO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 21 stycznia 2013 r.

BSA I - 021 - 12/13

Pan
Piotr ZIENTARSKI
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
w Senacie Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Przewodniczący!

W odpowiedzi na pismo z dnia 10 stycznia 2013 r., BPS/KU-034/278/10/13 uprzejmie informuję, że Sąd Najwyższy nie zgłasza uwag do **projektu ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych (druk senacki nr 278)**.

Z wyrazami szacunku

Stanisław Dąbrowski
Stanisław DĄBROWSKI

KU 71/13

PROKURATORIA GENERALNA SKARBU PAŃSTWA
Główny Urząd Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa

ul. Hoża 76/78, 00-682 Warszawa
tel.: (+48) 022 392-31-17; fax: (+48) 022 392-31-20

www.prokuratoria.gov.pl
e-mail: kancelaria@prokuratoria.gov.pl

KR-51-17/13/KBU
W/2956/13

Warszawa, 2013.01.28

Pan
Piotr ZIENTARSKI
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senatu RP

Szanowny Panie Przewodniczący,

W odpowiedzi na pismo z dnia 10.01.2012 r., znak: BPS/KU-034/278/7/13, dotyczące zaopiniowania projektu ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych (druk senacki nr 278), w załączeniu uprzejmie przekazuję opinię Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa do tego projektu.

Zi mianem i w imieniu

Wiceprezesa
Prokuraturii Generalnej
Skarbu Państwa

[Signature]
Iwona Jankowska-Dziurkiewicz

Otrzymują:

- 1) adresat – 1 egz.,
- 2) a/a – 1 egz.

Opinia do projektu ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych (druk senacki nr 278)

W związku z otrzymaniem do zaopiniowania projektu ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych (druk senacki nr 278), zauważa się, co następuje:

W projektowanym art. 49¹ ust. 2 zmienianej ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116, z późn. zm.) wątpliwości wzbudza zdanie drugie. Zdanie to stanowi, iż w orzeczeniu kończącym postępowanie w instancji sąd rozstrzyga o wszystkich wydatkach, stosując odpowiednio art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594, z późn. zm.), z tym że obciążenie nimi osoby, która na podstawie ustawy wystąpiła do sądu z powództwem o ustanowienie prawa odrębnej własności lokalu z powodu bezczynności spółdzielni, a także pozostałymi kosztami procesu, których nie miała ona obowiązku ponosić, może nastąpić jedynie w wypadkach szczególnie uzasadnionych. Należy zauważyć, iż:

Po pierwsze, zarówno zdanie pierwsze opiniowanego ustępu, jak również początek zdania drugiego odnoszą się do wydatków obciążających osobę, o której mowa w ust. 1, czyli osobę, która na podstawie ustawy wystąpiła do sądu z powództwem o ustanowienie prawa odrębnej własności lokalu z powodu bezczynności spółdzielni. W zdaniu drugim jest mowa o odpowiednim stosowaniu art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych przy rozstrzyganiu przez sąd o tych wydatkach, natomiast druga część zdania odnosi się do pozostałych kosztów procesu, których nie miała ona (czyli osoba wytaczająca powództwo przeciw spółdzielni mieszkaniowej) obowiązku ponosić. Zgodnie z informacją zawartą w akapicie pierwszym na str. 6 uzasadnienia projektowanej ustawy: „zdecydowano się na modyfikację zasad ogólnych i wprowadzenie regulacji analogicznej do tej, jaka znajduje zastosowanie w sprawach ze stosunku pracy, w których stroną inicjującą postępowanie jest pracownik (art. 97 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych). Rozwiązanie to wychodzi skądinąd naprzeciw sugestiom Trybunału Konstytucyjnego, który wyraźnie dopuścił odmienne uregulowanie kosztów procesu na gruncie art. 49¹ u.s.m. (por. pkt 6.2 uzasadnienia)”. Należy jednak zauważyć, iż wspomniany art. 97 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych odnosi się wyłącznie do wydatków obciążających pracownika, zaś sąd pracy „rozstrzyga o tych wydatkach, stosując odpowiednio przepisy art. 113, z tym że obciążenie pracownika tymi wydatkami może nastąpić w wypadkach szczególnie uzasadnionych”. Odpowiednie stosowanie art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oznacza możliwość zastosowania tego przepisu tylko w stosunku do wydatków, nie zaś do wszystkich kosztów sądowych, których strona nie miała obowiązku uiścić. Tym samym treść projektowanego przepisu nie jest adekwatna do uzasadnienia projektowanej ustawy. Wspomnieć również należy, iż na str. 7 uzasadnienia projektowanej ustawy nawiązano do zapewnienia dostępu do sądu osobom „których nie stać na uiszczenie opłat od pozwu czy środka zaskarżenia”. Przy odwołaniu do ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych należy mieć na uwadze, że operuje ona w ramach kosztów sądowych – opłatami i wydatkami, a w projektowanej regulacji napisano tylko o wydatkach, co w wskazuje, że zwolnienie (tymczasowe) nie obejmuje już opłaty.

Po drugie, użycie sformułowania „koszty procesu” spowoduje, iż osoba, która na podstawie zmienianej ustawy wystąpiła do sądu z powództwem o ustanowienie prawa odrębnej własności lokalu z powodu bezczynności spółdzielni, będzie w pozycji uprzywilejowanej, niż strony postępowań określone w przepisach ustalających wyjątki od zasady odpowiedzialności za wynik procesu, wymienione w pkt 5.4 uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 lipca 2012 r., sygn. akt P 8/12.

Pojęcie „kosztów procesu” nie zostało zdefiniowane w przepisach ustawy o kosztach sądowych. Z art. 98 §1 kpc można jednak wywieść definicję tego pojęcia. Zgodnie z poglądami doktryny prawnej, pojęcie to obejmuje swoim zakresem: „wszelkie koszty ponoszone przez podmioty postępowania (względnie Skarb Państwa) w związku z jego tokiem. Koszty postępowania cywilnego obejmują: koszty sądowe, na które składają się opłaty sądowe (opłata i opłata kancelaryjna) oraz podlegające zwrotowi wydatki sądowe; koszty mediacji; koszty związane z udziałem strony występującej osobiście lub reprezentowanej przez pełnomocnika niewykwalifikowanego, na które składają się

poniesione przez nią koszty sądowe; koszty przejazdów do sądu oraz równowartość zarobku utraconego wskutek stawiennictwa w sądzie; koszty zastępstwa procesowego strony przez pełnomocnika wykwalifikowanego, na które składają się jego wynagrodzenie i poniesione wydatki. Nie można natomiast zaliczyć do nich takich kosztów, które są ponoszone przez państwo w celu zapewnienia ciągłej działalności państwowych organów sądowych, niezależnie od prowadzonych postępowań w sprawach cywilnych.” (vide: Demendecki T., Komentarz aktualizowany do art. 98 Kodeksu postępowania cywilnego, [w:] Komentarz aktualizowany do ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego, red. Jakubecki A, Lex 2012)

W tym kontekście należy mieć na uwadze pogląd wyrażony w pkt 5 uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 lipca 2012 r., sygn. akt P 8/12, zgodnie z którym osoby ubiegające się o wyodrębnienie lokali spółdzielczych w zdecydowanej większości przypadków nie mogą być określone jako ubogie, gdyż: „przed przekształceniem co do zasady konieczne jest poniesienie pewnych kosztów (m.in. spłata ewentualnego zadłużenia z tytułu świadczeń wynikających z umowy najmu lokalu, wpłata wkładu budowlanego, jeżeli spółdzielnia nabyła budynek odpłatnie, uszczerbek kosztów aktu notarialnego i kosztów postępowania wieczystoksięgowego – por. art. 48 ust. 1 i 6 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych), w związku z czym procedura ta jest dostępna dla osób, które są w stosunkowo dobrej sytuacji finansowej”. Powyższa kwestia wydaje się mieć znaczenie, w sytuacji nieokreślenia w uzasadnieniu projektowanej ustawy skutków finansowych dla budżetu państwa, wynikających z wejścia w życie przepisów zobowiązujących Skarb Państwa do ponoszenia kosztów procesu, w przypadkach określonych w nowelizowanym art. 49¹ tej ustawy.

Wbrew wątpliwościom zawartym w pkt 4 uzasadnienia projektowanej ustawy, wejście w życie tego aktu z pewnością spowoduje skutki finansowe dla budżetu państwa (wskazuje na to duża ilość orzeczeń Sądu Najwyższego w sprawach prowadzonych na podstawie dotychczasowego brzmienia art. 49¹ zmienianej ustawy – vide: baza systemu LEX) i winny one być oszacowane.

Ponadto zamiast oznaczania dotychczasowej treści art. 49¹ zmienianej ustawy jako ustępu pierwszego tego artykułu i dodawania drugiego nowego ustępu, proponuje się przytoczyć nowe brzmienie tego artykułu w całości.

K. Burzyńska
25.11.2013

KU 73/13

Warszawa, dnia 28 stycznia 2013 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER FINANSÓW

GN 6/0602/2/DRY/2013/474

Pan
Piotr Zientarski
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Przewodniczący!

Odpowiadając na pismo z dnia 10 stycznia 2013 r., znak; BPS/KU-034/278/11/12, przy którym przekazano projekt ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych (druk senacki nr 278) - uprzejmie informuję, że do przedłożonego projektu ustawy zgłaszam następujące uwagi.

Należy zauważyć, że zaproponowana zmiana ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych, zgodnie z wyjaśnieniami zawartymi w uzasadnieniu do projekt ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych (druk senacki nr 278), ma na celu realizację wskazań zawartych w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 lipca 2012 r. (sygn. akt P 8/12). Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 49¹ zdanie drugie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych – zarówno w brzmieniu obowiązującym do dnia 29 grudnia 2009 r., jak i w brzmieniu obowiązującym po tej dacie – jest niezgodny z Konstytucją RP, z uwagi na to, że obciąża pozwaną spółdzielnię mieszkaniową kosztami procesu niezależnie od wyniku postępowania sądowego. W związku z powyższym z dniem 3 sierpnia 2012 r. zagadnienie kosztów w sprawach, o których mowa w art. 49¹ zdanie pierwsze ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, stało się przedmiotem regulacji przepisów ogólnych z Kodeksu postępowania cywilnego oraz ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Obecnie powód, podobnie jak pozwana spółdzielnia mieszkaniowa, muszą liczyć się z możliwością obciążenia kosztami procesu w razie jego przegrania, w tym kosztami zastępstwa procesowego. Sąd może wprawdzie w niektórych przypadkach odstąpić od orzekania o kosztach w myśl zasady odpowiedzialności za wynik procesu, jednak to, czy podstawa do zasądzenia całości kosztów bądź ich części od strony wygrywającej wystąpi w danej sprawie, zależy od konkretnego układu procesowego oraz zachowania stron w toku postępowania procesowego. W ocenie projektodawców, trudno uznać, że obowiązujący stan prawny sprzyja zachowaniu równowagi pomiędzy osobami uprawnionymi do lokali a spółdzielniami mieszkaniowymi, które są zazwyczaj podmiotami o silniejszej pozycji ekonomicznej. Biorąc powyższe pod uwagę, jak również fakt, że ustawodawca wspierał jak dotąd przekształcenia właścicielskie w spółdzielczości mieszkaniowej, projektodawcy zaproponowali modyfikację zasad ogólnych i wprowadzenie regulacji podobnej do tej, jaka znajduje zastosowanie w sprawach ze stosunków pracy, w których stroną inicjującą postępowanie jest pracownik (art. 97 ustawy o kosztach

sądowych w sprawach cywilnych). W przedłożonym projekcie ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych (druk senacki nr 278), zawarto rozwiązanie, w którym osoba występująca z powództwem z art. 49¹ zdanie pierwsze ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych nie musi ponosić w trakcie procesu wydatków sądowych (wydatki te będzie w jej zastępstwie wykładał tymczasowo Skarb Państwa). Ostatecznie zaś w rozstrzygnięciu końcowym sąd zadecyduje o tym, kto powinien pokryć należne koszty sądowe. Należy podkreślić, że po wejściu w życie projektowanej zmiany, powodowie będą, co do zasady, zwolnieni z części kosztów sądowych, a w razie przegranego procesu, nie będą obowiązani do zwrotu kosztów stronie pozwanej. Natomiast spółdzielnie mieszkaniowe zyskają możliwość ubiegania się o zwrot poniesionych kosztów od Skarbu Państwa.

Zdaniem Ministra Finansów, w przedmiotowej sprawie należy rozważyć zasadność wprowadzenia regulacji analogicznej do tej, jaka znajduje zastosowanie w sprawach ze stosunków pracy, w których stroną inicjującą postępowanie jest pracownik (art. 97 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych), w odniesieniu do osób, o których mowa w art. 49¹ ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych i spółdzielni mieszkaniowych. Poważne wątpliwości budzi bowiem wzorowanie się na rozwiązaniach dotyczących stosunków z zakresu prawa pracy w odniesieniu do przekształceń własnościowych w spółdzielczości mieszkaniowej. Stosunki pomiędzy osobami uprawnionymi do żądania ustanowienia prawa odrębnej własności lokalu a spółdzielniami mieszkaniowymi mają charakter cywilnoprawny i dotyczą sfery majątkowej (uzyskanie prawa odrębnej własności lokalu czyli prawa „mocniejszego” niż spółdzielcze własnościowe i spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu). Minister Finansów nie podziela również poglądu wyrażonego przez projektodawców w uzasadnieniu do projektu ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych (druk senacki nr 278), że zaproponowany mechanizm, zbliżony do tego zastosowanego w art. 97 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, wychodzi naprzeciw sugestiom Trybunału Konstytucyjnego, który wyraźnie dopuścił odmienne uregulowanie kosztów procesu na gruncie art. 49¹ ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Wprawdzie Trybunał Konstytucyjny w swoim wyroku z dnia 27 lipca 2012 r. wyjaśnił, że: „Gdyby ustawodawca uznał za konieczne ograniczenie odpowiedzialności strony powodowej za wynik postępowania, optymalnym rozwiązaniem w sytuacji, gdy przegrała ona postępowanie, wydaje się wprowadzenie zasady refundacji kosztów poniesionych przez stronę przeciwną przez Skarb Państwa, uzupełniony zasadą, że w wypadku oczywistej bezzasadności powództwa koszty w drodze wyjątku pokrywa powód, a więc mechanizm zbliżony do powołanego wyżej art. 97 u.k.s.c.” - jednak nie należy powyższego stwierdzenia odbierać jako bezwzględного nakazu wprowadzenia w ustawie o spółdzielniach mieszkaniowych szczególnych regulacji obciążających budżet Państwa.

Obecnie orzekanie dot. kosztów w sprawach, o których mowa w art. 49¹ zdanie pierwsze ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, odbywa się na podstawie przepisów ogólnych z Kodeksu postępowania cywilnego oraz ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Ponoszenie kosztów postępowanie cywilnego jest regulowane przez dwie podstawowe zasady: zasadę odpłatności wymiaru sprawiedliwości oraz zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. Pierwsza z nich jest wyrażona w art. 520§1 k.p.c. („Każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie”) oraz art. 2 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych („Do uiszczenia kosztów sądowych obowiązana jest strona, która wnosi do sądu pismo podlegające opłacie (...”). Druga zaś wynika z art. 98§1 k.p.c. („Strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty

procesu)”) i jest doprecyzowana w kolejnych przepisach k.p.c. Wskazane zasady nie mają charakteru absolutnego, sąd może w niektórych przypadkach odstąpić od orzekania o kosztach w myśl zasady odpowiedzialności za wynik procesu (art. 101-103 k.p.c.). Należy zatem zauważyć, że obowiązujące przepisy, będące podstawą do orzekania o kosztach postępowania sądowego, są wystarczające i nie ma uzasadnienia dla wprowadzenia szczególnych regulacji, zaproponowanych w projekcie ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych (druk senacki nr 278). Ponadto mając na względzie trudną obecną, jak i prognozowaną sytuację budżetową Państwa, nie można zaakceptować rozwiązania, w którym w wypadku gdy powód nie zostanie zobowiązany do zwrotu kosztów procesu, należności z tego tytułu obciążą rachunek Skarbu Państwa. Tym bardziej, że projektodawcy w uzasadnieniu do projektu ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych (druk senacki nr 278) nie przeanalizowali ani zakresu, ani skutków finansowych zaproponowanych w projekcie rozwiązań, jak również nie wskazali możliwości i źródła ich poniesienia.

2 p.w.m.
Z upoważnienia Ministra Finansów
PODSEKRETAARZ STANU
Wojciech Kowalczyk

Ku 74/13

Warszawa, dnia 28 stycznia 2013 r.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

DPrC-I-417-1/13

dot. BPS/KU - 034/278/2/13

Pan
Piotr Zientarski
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

Smery Reute Pienochy!

W nawiązaniu do pisma z dnia 10 stycznia 2013 r. nr BPS/KU-034/278/2/13, przy którym przedłożono do zaopiniowania *senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych (druk senacki nr 278)*, uprzejmie przedstawiam następujące stanowisko.

W projekcie proponuje się nowelizację art. 49¹ *ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116, z późn. zm.)* – zwanej dalej „u.s.m.” Zgodnie z projektowanym przepisem art. 49¹ u.s.m., w toku postępowania w sprawie o zobowiązanie pozostającej w bezczynności spółdzielni do ustanowienia prawa odrębnej własności lokalu wydatki obciążające powoda pokrywałby tymczasowo Skarb Państwa. Następnie sąd rozstrzygałby o przedmiotowych wydatkach w orzeczeniu kończącym postępowanie w danej instancji, stosując odpowiednio art. 113 *ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2010r. Nr 90, poz.594, z późn. zm.)*, przy czym obciążenie nimi, jak i pozostałymi kosztami procesu, powoda mogłoby nastąpić jedynie w wypadkach szczególnie uzasadnionych. Przepis przewiduje również pokrywanie przez Skarb Państwa

kosztów procesu poniesionych przez spółdzielnię, jeżeli nie byłoby podstaw do obciążenia nimi inicjatora postępowania.

W uzasadnieniu projektu wskazano, że proponowana zmiana stanowi wykonanie obowiązku dostosowania systemu prawa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 lipca 2012 r. (sygn. akt. P 8/12), w którym Trybunał orzekł o niezgodności art. 49¹ zdanie drugie u.s.m. z art. 45 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji.

Zakwestionowany art. 49¹ u.s.m. stanowił, że koszty sądowe oraz koszty zastępstwa procesowego w toku postępowania o ustanowienie prawa odrębnej własności lokalu w przypadku bezczynności spółdzielni pokrywa spółdzielnia.

W ocenie Trybunału Konstytucyjnego regulacja ta narusza zasadę równości w dostępie do sądu przez obciążenie pozwanej spółdzielni (a więc strony, która nie była inicjatorem postępowania) kosztami postępowania wszczętego na podstawie art. 49¹ zdanie drugie u.s.m. Spółdzielnie są zobowiązane do pokrycia kosztów postępowania, nawet gdy sprawę wygrały. Trybunał wskazał, że w przedmiotowym postępowaniu brak równości stron postępowania został jeszcze dodatkowo wzmocniony poprzez sztywne określenie, że powodem może być wyłącznie osoba fizyczna uprawniona do żądania wyodrębnienia własności lokalu, a rolę pozwanego może pełnić wyłącznie osoba prawna – spółdzielnia mieszkaniowa, w zasobie której sporny lokal się znajduje.

W uzasadnieniu wyroku Trybunał zauważył, że zastosowanie zasady równości w sferze postępowania cywilnego nie oznacza nakazu jednakowego potraktowania stron (uczestników) postępowania w zakresie jego kosztów. Podkreślił jednak, iż zgodnie z zaleceniem nr R (81) 7 dotyczącym środków ułatwiających dostęp do wymiaru sprawiedliwości, przyjętym przez Komitet Ministrów Rady Europy z dnia 14 maja 1981 r., zasadą powinno być to, że z wyjątkiem szczególnych okoliczności to strona wygrywająca sprawę otrzymuje od strony przegrywającej zwrot wydatków związanych z kosztami postępowania.

Stwierdzić należy, że konsekwencją derogacji części art. 49¹ u.s.m. w dotychczas obowiązującym brzmieniu jest konieczność stosowania w sprawach dotyczących postępowania o zobowiązanie bezczynnej spółdzielni do złożenia oświadczenia woli o ustanowieniu odrębnej własności lokalu, w zakresie orzekania o kosztach tych postępowań, zasad ogólnych, przewidzianych w *ustawie – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawie o kosztach sądowych w sprawach cywilnych*.

Zgodnie ze wskazaną regulacją koszty te, co do zasady, ponosi strona przegrywająca proces. Możliwe jest również ich miarkowanie lub zniesienie, o ile sąd tak postanowi.

Z treści uzasadnienia przedstawionego projektu ustawy wynika, że zaproponowane w nim rozwiązanie, mające na celu wspieranie przekształceń właścicielskich w stosunkach własnościowych poprzez ułatwienie inicjowania postępowań o wyodrębnienie lokalu w przypadku bezczynności spółdzielni, odpowiada sugestiom zawartym w treści uzasadnienia cyt. wyżej wyroku Trybunału Konstytucyjnego. W związku z tym należy zauważyć, że z orzeczenia Trybunału wcale nie wynika, aby jego istotą było unormowanie kwestii ponoszenia kosztów procesu w sprawach o ustanowienie odrębnej własności lokalu przez spółdzielnie mieszkaniowe w taki sposób, aby stworzyć wsparcie dla inicjowania tego rodzaju postępowań. Wydaje się natomiast, że intencją Trybunału było zapewnienie pewnej równowagi w procesie, przejawiającej się w tym, że z jednej strony spółdzielnie mieszkaniowe ponosić będą koszty procesów, ale tylko tych, w których powodowie zasadnie domagają się realizacji ustawowych obowiązków spółdzielni ustanawiania na ich rzecz odrębnej własności lokali, a z drugiej strony – w sytuacji bezzasadności takiego żądania znajdującej procesowy wyraz w oddaleniu powództwa – spółdzielnie nie będą obciążone ciężarem ponoszenia tych kosztów.

Ponadto stwierdzić należy, że projektowane brzmienie art. 49¹ ust. 2 u.s.m. w zakresie, w jakim nawiązuje do konstrukcji przewidzianej w art. 97 *ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych*, stanowi przejaw preferencji państwa na rzecz powoda w zakresie kosztów procesu, który w przypadku wytoczenia niezasadnego powództwa tylko w szczególnie uzasadnionych wypadkach ponosiłby koszty wydatków powstałych w toku postępowania. Takie uprzywilejowanie może rodzić wątpliwości co do jego uzasadnienia aksjologicznego, albowiem chodzi tu o spór ściśle prywatny. Wątpliwości te pogłębia dalsze unormowanie tego przepisu, zgodnie z którym wspomniana preferencja obejmowałaby także pozostałe koszty procesu. W efekcie tego, nawet pomimo przegranej sprawy powód nie tylko nie zostałby obciążony wydatkami, lecz uzyskiwałby nadto dodatkowe zwolnienie od kosztów sądowych oraz kosztów zastępstwa procesowego poniesionych przez stronę pozwaną (spółdzielnię mieszkaniową). Takie rozwiązanie doprowadzałoby do przeniesienia odpowiedzialności za prowadzenie nieuzasadnionego procesu na Skarb Państwa.

Wątpliwości budzi także użycie w zdaniu drugim ust. 2 art. 49¹ u.s.m. zwrotu: „a także pozostałymi kosztami procesu, których nie miała ona obowiązku ponosić”. Wydaje się, że projektodawcy chodziło w istocie o koszty sądowe, a nie koszty procesu, gdyż w toku sprawy, do czasu wydania orzeczenia kończącego postępowanie, mógł istnieć jedynie obowiązek ponoszenia kosztów sądowych. Koszty procesu obejmują bowiem oprócz kosztów sądowych również koszty strony przeciwnej, których obowiązek poniesienia powstaje dopiero na skutek orzeczenia kończącego postępowanie sądowe.

Nie zasługuje na aprobatę projektowany art. 49¹, ust. 2 zdanie trzecie u.s.m. Przyjęcie tego rozwiązania może skutkować tym, że cała odpowiedzialność finansowa za wytoczone niezasadnie procesy, obejmująca także koszty poniesione przez spółdzielnię, przerzucona zostanie na Skarb Państwa. Ponadto, użycie w tym kontekście określenia: „koszty procesu” oznacza, że Skarb Państwa zobowiązany będzie zwracać również koszty zastępstwa procesowego pozwanej spółdzielni, jeżeli ta wygra sprawę, a nie było podstaw do obciążania nimi powoda zgodnie ze zdaniem drugim projektowanego ust. 2 w art. 49¹ u.s.m.

Mając na uwadze powyższe należy stwierdzić, że zawarta w projekcie propozycja nowelizacji art. 49¹ u.s.m. nie zasługuje na aprobatę. Proponowana zmiana nie tylko wykracza poza zakres niezbędny do zrealizowania orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, ale także wprowadza nadzwyczajne preferencje w zakresie kosztów procesu w omawianych sprawach, nieprzewidywane w istniejących regulacjach, w szczególności w przytoczonym w uzasadnieniu do projektu art. 97 *ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych*, dotyczącym roszczeń pracowników w sprawach z zakresu prawa pracy.

Wątpliwości budzi również art. 2 projektu. Przyjęcie, że nowa regulacja będzie miała zastosowanie do spraw wszczętych w danej instancji po dniu wejścia w życie ustawy spowoduje konieczność przyjmowania odmiennych podstaw rozstrzygnięć o kosztach w ramach różnych instancji.

Na koniec wskazać trzeba, że projektowana ustawa niewątpliwie spowoduje skutki finansowe dla budżetu państwa. Jednakże ze względu na trudności z oszacowaniem liczby przypadków, w których sąd oddalając pozew uzna za zasadne obciążenie powoda kosztami, oraz sytuacji, w których koszty te obciążą Skarb Państwa, nie wydaje się możliwa bardziej szczegółowa ocena skutków finansowych przedmiotowego projektu. Ministerstwo Sprawiedliwości nie posiada

danych pozwalających na określenie kosztów związanych z wejściem w życie projektowanej ustawy. Trzeba jednakże podkreślić, że opinie biegłych, które zazwyczaj są konieczne w tego typu sprawach, są bardzo kosztowne, ponieważ dotyczą inwentaryzacji budynków, w których wyodrębniane są lokale (koszt opinii może sięgać nawet kilkudziesięciu tysięcy złotych). W związku z tym wskazane wydaje się, aby w ocenie skutków regulacji jednoznacznie określono skutki finansowe nowych rozwiązań.

Z upoważnienia
z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
Michał Królikowski
Michał Królikowski
PODSEKRETARZ STANU

Do wiadomości:

Minister Transportu, Budownictwa
i Gospodarki Morskiej
dot. BS-4mk-0260-1/13/3248/106

KRAJOWA IZBA
RADCÓW PRAWNYCH

00-478 Warszawa · Aleje Ujazdowskie 18 lok. 4
tel./fax: 022 622 05 88, 622 84 28;33 · e-mail: kirp@kirp.pl · NIP: 526-10-43-011

L.dz. 540 /OBSIL/2013

Warszawa, dnia 30 stycznia 2013 r.

Szanowny Pan
Piotr Zientarski
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senat R.P.

Szanowny Panie Przewodniczący,

W nawiązaniu do przesłanego przy piśmie BPS/KU-034/278/5/13 z dnia 10 stycznia 2013 r. projektu ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych (druk senacki nr 278), w załączeniu przesyłam opinię do przedmiotowego projektu sporządzoną w Ośrodku, Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych.

Dariusz Sałajewski

Wiceprezes
Krajowej Rady Radców Prawnych

Dariusz Sałajewski

Lublin, dnia 18 stycznia 2013 r.

Michał Teodor Karwat – radca prawny

Opinia prawna
sporządzona na zlecenie Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji
Krajowej Rady Radców Prawnych
w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach
mieszkaniowych (druk numer 278)

W projekcie ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych (druk numer 278), projektodawca proponuje wprowadzenia następujących zmian:

- a) w art. 49¹ dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 oraz
- b) dodaje się ust. 2 w art. 49¹.

Jednocześnie projektodawca proponuje w art. 2 nowelizacji, aby do spraw wszczętych w danej instancji po dniu wejścia ustawy w życie zastosowanie miał przepis art. 49¹ ust. 2.

Ad. a) i b) propozycja wprowadzenia przepisu ust. 2 w art. 49¹ ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych stanowi reakcję ustawodawcy na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 lipca 2012 r. wydany w sprawie sygn. akt: P 8/12, mocą którego Trybunał uznał za niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej art. 49¹ zdanie drugie w brzmieniu obowiązującym od dnia 31 lipca 2007 r. do dnia 29 grudnia 2009 r. oraz od dnia 30 grudnia 2009 r. w zakresie obciążającym spółdzielnię mieszkaniową kosztami procesu niezależnie od wyniku postępowania.

Projektodawca w nowelizacji zaproponował dodanie ust. 2 w art. 49¹ ustawy, który reguluje sytuację prawną – procesową powodów w zakresie kosztów postępowania w trakcie procesu oraz w orzeczeniu ustalającym zasady ich pokrywania kosztów po jego zakończeniu.

Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji

Projektodawca przedkładając propozycję nowelizacji ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych uznał ponadto, że zwolnienie od kosztów sądowych powoda będzie następować na podstawie orzeczenia wydanego przez sąd po rozpatrzeniu wniosku złożonego przez stronę. W zakresie pokrycia wydatków projektodawca zaproponował zastosowanie instytucji przewidzianej w art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, z tym że obciążenie powoda może nastąpić jedynie w szczególnie uzasadnionych przypadkach.

Zaproponowane rozwiązanie należy uznać za poprawne z następującą uwagą:

- 1) art. 2 nowelizacji przewiduje, iż przepis art. 49¹ ust. 2 ustawy stosuje się do spraw wszczętych w danej instancji po dniu jej wejścia w życie. W związku z powyższym sprawy rozstrzygnięte przez sąd lub zawisłe przed tym sądem przed wejściem nowelizacji w życie będą w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu rozpatrywane w oparciu o przepis art. 49¹ w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 lipca 2012 r., a zatem cel nowelizacji w tym przypadku nie zostanie osiągnięty. Wątpliwości mogą zaistnieć również w przypadku, gdy sprawa zawiśnie przed sądem II instancji po dniu wejścia nowelizacji w życie. W tym przypadku, zgodnie z proponowanym brzmieniem art. 2 nowelizacji, zmienione przepisy art. 49¹, a w szczególności ust. 2 będą miały zastosowanie wyłącznie do kosztów przed daną (II) instancją wykluczając poza zakres orzekania tego sądu rozstrzygnięcie o kosztach przed sądem I instancji, który był uprawniony do zastosowania przepisu art. 49¹ w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 lipca 2012 r., a zatem bez możliwości weryfikacji przez sąd II instancji zapadłego przed sądem I instancji rozstrzygnięcia o kosztach.

Michał Teodor Karwat – radca prawny